

درسنامه و پاسخنامه سؤالات آزمون‌های کارشناسی رسمی

رشته روابط کار و کارگری

مؤلف:

مهندس محمد عظیمی
کارشناس رسمی دادگستری

سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:
مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
شابک:
وضعیت فهرست نویسی:
یادداشت:
موضوع:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:
اطلاعات رکورد کتابشناسی:

عظیمی آقداش، محمد-۱۳۵۰
درسنامه و پاسخنامه سؤالات آزمون‌های کارشناسی رسمی رشته روابط کار و کارگری / مولف:
محمد عظیمی آقداش.
تهران: نوآور، ۱۴۰۲.
۳۹۶ص.
۶-۷۲۶-۱۶۸-۶۰۰-۹۷۸
فیپا
کتابنامه: ص. ۳۹۵
روابط کار و کارگری - آزمون
۷۸۷۴TK
۶۲۱/۳۸۱۵۴
۹۳۵۳۶۵۷
فیپا

درسنامه و پاسخنامه سؤالات آزمون‌های کارشناسی رسمی رشته روابط کار و کارگری

نشر نوآور

مؤلف: مهندس محمد عظیمی

ناشر: نوآور

شمارگان: ۱۴۵۰ نسخه

شابک: ۶-۷۲۶-۱۶۸-۶۰۰-۹۷۸

مرکز پخش:

نوآور، تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان شهدای ژاندارمری نرسیده به
خیابان دانشگاه ساختمان ایرانیان، پلاک ۵۸ طبقه اول، واحد ۳
تلفن: ۰۲۱۶۶۴۸۴۱۹۱ - ۹۲
www.noavarpub.com

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب مطابق با قانون حقوق مؤلفان و
مصنفان مصوب سال ۱۳۴۸ برای ناشر محفوظ و منحصراً متعلق به
نشر نوآور می‌باشد. لذا هرگونه استفاده از کل یا قسمتی از این کتاب
(از قبیل هر نوع چاپ، فتوکپی، اسکن، عکس برداری، نشر الکترونیکی،
هر نوع انتشار به صورت اینترنتی، سی‌دی، دی‌وی‌دی، فیلم فایل صوتی
یا تصویری و غیره) بدون اجازه کتبی از نشر نوآور ممنوع بوده و شرعاً
حرام است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

@Noavarpub

صفحه رسمی انتشارات نوآور در شبکه‌های اجتماعی

فهرست مطالب

آیین نامه اجرایی ضوابط و مزایا و مشاغل قابل شمول به نظام های
 کارمزدی / فصل اول: نظام کارمزدی ۴۲

آیین نامه اجرایی ضوابط و مزایا و مشاغل قابل شمول به نظام های
 کارمزدی / فصل دوم: نظام مزد ساعتی ۴۳

آیین نامه اجرایی ضوابط و مزایا و مشاغل قابل شمول به نظام های
 کارمزدی / فصل سوم: نظام کارمزد ساعتی ۴۴

آیین نامه اجرائی طرح طبقه بندی مشاغل کارگاه ها، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۰۱
 ..... ۴۵

دستورالعمل اجرایی طرح های طبقه بندی مشاغل، مصوب ۱۳۹۰/۰۷/۲۶
 ..... ۴۷

دستورالعمل اجرایی طرح های طبقه بندی مشاغل / بخش اول: تطبیق
 وضع با طرح ۴۸

دستورالعمل اجرایی طرح های طبقه بندی مشاغل / بخش دوم: تعیین مزد
 مبنا (مزد پایه یا سنوات گذشته و مزد شغل) هنگام تطبیق وضع ۴۹

دستورالعمل اجرایی طرح های طبقه بندی مشاغل / بخش سوم: شرایط
 ترفیع، ارتقاء، جابه جایی شغلی و استخدام ۵۰

دستورالعمل اجرایی طرح های طبقه بندی مشاغل / بخش چهارم: مزایا ۵۲

دستورالعمل اجرایی طرح های طبقه بندی مشاغل / بخش پنجم: موارد
 مختلف ۵۲

آیین نامه کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار (موضوع ماده ۹۳ قانون کار)،
 مصوب ۱۳۷۴/۰۴/۱۱ ..... ۵۳

آیین نامه چگونگی بازرسی کار ۵۵

آیین نامه چگونگی بازرسی کار، مصوب ۱۴۰۱/۰۱/۲۰ (موضوع تبصره
 ماده ۹۹ قانون کار) ۵۵

آیین نامه چگونگی بازرسی کار / فصل اول: کلیات ۵۵

آیین نامه چگونگی بازرسی کار / فصل دوم: مقررات ۵۵

آیین نامه اجرایی پروانه کار و اشتغال اتباع بیگانه، مصوب ۱۳۷۱/۰۳/۲۴
 ..... ۵۷

دستورالعمل روش اجرایی و مدارک لازم جهت تشکیل پرونده کارفرما،
 صدور روادید ورود با حق کار ۵۸

دستورالعمل روش اجرایی و مدارک لازم جهت تشکیل پرونده کارفرما،
 صدور روادید ورود با حق کار... / فصل اول: تشکیل پرونده کارفرما ۵۸

دستورالعمل روش اجرایی و مدارک لازم جهت تشکیل پرونده کارفرما،
 صدور روادید ورود با حق کار... / فصل دوم: صدور روادید ورود با حق کار
 ..... ۵۹

دستورالعمل روش اجرایی و مدارک لازم جهت تشکیل پرونده کارفرما،
 صدور روادید ورود با حق کار... / فصل سوم: صدور پروانه کار ۶۰

دستورالعمل روش اجرایی و مدارک لازم جهت تشکیل پرونده کارفرما،
 صدور روادید ورود با حق کار... / فصل چهارم: تمدید، تجدید و تغییر پروانه
 کار ۶۱

دستورالعمل روش اجرایی و مدارک لازم جهت تشکیل پرونده کارفرما،
 صدور روادید ورود با حق کار... / فصل پنجم: صدور مجدد، ابطال و ...
 ..... ۶۳

دستورالعمل روش اجرایی و مدارک لازم جهت تشکیل پرونده کارفرما،

مقدمه مولف ۷

فصل اول: قانون کار ۹

قانون کار ۹

قانون کار / فصل اول: تعاریف کلی و اصول ۹

قانون کار / فصل دوم (قرارداد کار) / مبحث اول: تعریف قرارداد کار و
 شرایط اساسی انعقاد آن ۱۰

قانون کار / فصل دوم (قرارداد کار) / مبحث دوم: تعلیق قرارداد کار ۱۲

قانون کار / فصل دوم (قرارداد کار) / مبحث سوم: خاتمه قرارداد کار ۱۳

قانون کار / فصل دوم / مبحث چهارم: جبران خسارت از هر قبیل و پرداخت
 مزایای پایان کار ۱۵

قانون کار / فصل سوم (شرایط کار) / مبحث اول: حق السعی ۱۶

قانون کار / فصل سوم (شرایط کار) / مبحث دوم: مدت ۱۸

قانون کار / فصل سوم (شرایط کار) / مبحث سوم: تعطیلات و مرخصی ها ۱۹

قانون کار / فصل سوم (شرایط کار) / مبحث چهارم: شرایط کار زنان ۲۰

قانون کار / فصل سوم (شرایط کار) / مبحث پنجم: شرایط کار نوجوانان ۲۱

قانون کار / فصل چهارم (حفاظت فنی و بهداشت کار) / مبحث اول: کلیات
 ..... ۲۲

قانون کار / فصل چهارم (حفاظت فنی و بهداشت کار) / مبحث دوم: بازرسی
 کار ۲۴

قانون کار / فصل پنجم (آموزش و اشتغال) / مبحث اول: کارآموز و مراکز
 کارآموزی ۲۶

قانون کار / فصل پنجم (آموزش و اشتغال) / مبحث دوم: اشتغال ۲۸

قانون کار / فصل پنجم (آموزش و اشتغال) / مبحث سوم: اشتغال اتباع
 بیگانه ۲۸

قانون کار / فصل ششم: تشکلهای کارگری و کارفرمایی ۲۹

قانون کار / فصل هفتم: مذاکرات و پیمان های دسته جمعی کار ۳۱

قانون کار / فصل هشتم: خدمات رفاهی کارگران ۳۲

قانون کار / فصل نهم: مراجع حل اختلاف ۳۳

قانون کار / فصل دهم: شورای عالی کار ۳۵

قانون کار / فصل یازدهم: جرائم و مجازات ها ۳۵

قانون کار / فصل دوازدهم: جرائم و مجازات ها ۳۷

فصل دوم: آیین نامه ها و دستورالعمل های اجرایی قانون کار

آیین نامه ها و دستورالعمل های اجرایی قانون کار ۴۰

آیین نامه اجرایی تبصره ۱ ماده ۱۴ قانون کار (خدمت نظام وظیفه)، مصوب
 ۱۳۸۵/۱۲/۲۶ ..... ۴۰

مقررات اصلاحی تعیین موارد قصور و نقض دستورالعمل ها و آیین نامه های
 انضباط کار در کارگاه ها ۴۰

ضوابط و مزایا و مشاغل قابل شمول به نظام های کارمزدی ۴۲

آیین نامه اجرایی ضوابط و مزایا و مشاغل قابل شمول به نظام های
 کارمزدی، مزد ساعتی و کارمزد ساعتی ۴۲

- صدور روادید ورود با حق کار.../ فصل ششم: نمودار سازمانی ۶۴
 آیین‌نامه نحوه انتخاب نمایندگان کارفرمایان ۶۵
 آیین‌نامه چگونگی تشکیل، حدود وظایف و اختیارات و چگونگی عملکرد انجمن‌های صنفی و کانون‌های مربوطه ۶۷
 آیین‌نامه چگونگی تشکیل، حدود وظایف و اختیارات و چگونگی عملکرد .../ فصل اول: چگونگی تشکیل انجمن‌های صنفی و کانون‌های مربوط ۶۷
 آیین‌نامه چگونگی تشکیل، حدود وظایف و اختیارات و چگونگی عملکرد .../ فصل دوم: هیأت مؤسس و ارکان انجمن‌های صنفی و کانون‌های مربوط ۶۹
 آیین‌نامه چگونگی تشکیل، حدود وظایف و اختیارات و چگونگی عملکرد .../ فصل سوم: چگونگی ثبت و انحلال انجمن‌های صنفی و کانون‌های مربوط ۶۹
 آیین‌نامه چگونگی تشکیل، حدود وظایف و اختیارات و چگونگی عملکرد .../ فصل: چهارم وظایف و اختیارات انجمن‌های صنفی و کانون‌های مربوط ۷۱
 آیین‌نامه اجرایی نحوه انتخاب نمایندگان کارگران در سازمان‌ها و مجامع و هیأت‌ها ۷۳
 آیین‌نامه نحوه ارائه تسهیلات به شرکت‌های تعاونی کارگری ۷۴
 آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده ۱۵۴ قانون کار(با موضوع ورزش کارگران)، مصوب ۱۳۷۰/۰۴/۲۳ ..... ۷۵
 آیین‌نامه سوادآموزی کارگران(موضوع ماده ۱۵۵ قانون کار)، مصوب ۱۳۷۱/۰۱/۳۰ ..... ۷۷
 آیین‌نامه انتخاب اعضای هیأت‌های تشخیص(موضوع ماده ۱۶۴ قانون کار)، مصوب ۱۳۸۷/۰۹/۰۲ ..... ۷۹
 آیین‌نامه انتخاب اعضای هیأت‌های حل اختلاف ۸۱
 آیین‌نامه طرز اجرای آرای قطعی هیأت‌های تشخیص و حل اختلاف .. ۸۴
 دستورالعمل چگونگی تشکیل و نحوه اداره شورای عالی کار ۸۵
 آیین‌نامه مدت کار، تعطیلات و مرخصی‌ها، مزد یا حقوق ۸۶
 آیین‌نامه معافیت کارگاه‌های کوچک دارای کمتر از ۱۰ نفر کارگر از شمول برخی از مقررات قانون کار ۸۷
 آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۹۸ قانون کار(وابسته کار)، مصوب ۱۳۸۱/۰۷/۱۰ ..... ۸۸

فصل سوم: آیین‌نامه مشاغل سخت و زیان‌آور..... ۹۰
 آیین‌نامه مشاغل سخت و زیان‌آور..... ۹۰

فصل چهارم: آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های حفاظتی و ایمنی..... ۹۵
 آیین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی ۹۵
 آیین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی / فصل اول: هدف، دامنه شمول و تعاریف..... ۹۵
 آیین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی / فصل دوم: مقررات کلی..... ۹۵
 آیین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی / فصل سوم: ماشین‌آلات و تجهیزات ساختمانی ۹۷
 آیین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی / فصل چهارم: وسایل دسترسی موقت (داربست و نردبان) ۱۰۰
 آیین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی / فصل پنجم: تخریب ۱۰۸
- آیین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی / فصل ششم: گودبرداری و حفاری ۱۱۱
 آیین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی / فصل هفتم: ساخت و برپا نمودن اسکلت‌های فلزی و بتنی ۱۱۳
 آیین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی / فصل هشتم: انبار کردن مصالح ۱۱۴
 آیین‌نامه ایمنی ساختمان کارگاه‌ها ۱۱۶
 آیین‌نامه ایمنی ساختمان کارگاه‌ها/ فصل اول: کلیات و تعاریف ۱۱۶
 آیین‌نامه ایمنی ساختمان کارگاه‌ها/ فصل دوم: مقررات عمومی ۱۱۷
 آیین‌نامه ایمنی ساختمان کارگاه‌ها/ فصل سوم(مقررات اختصاصی)/ بخش اول: ساختمان کارگاه ۱۱۸
 آیین‌نامه ایمنی ساختمان کارگاه‌ها/ فصل سوم(مقررات اختصاصی)/ بخش دوم: محوطه کارگاه ۱۲۶
 آیین‌نامه کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار ۱۲۷
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه، مصوب ۱۴۰۰/۱۰/۰۷ ..... ۱۲۹
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه/ فصل اول: کلیات ۱۲۹
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه/ فصل دوم: مقررات عمومی ۱۳۱
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه/ فصل سوم: وظایف مجری ۱۳۲
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه/ فصل چهارم: چرخ چاه ۱۳۳
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه/ فصل پنجم: تهویه چاه ۱۳۴
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه/ فصل ششم: چاه فاضلاب ۱۳۴
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه/ فصل هفتم: تأسیسات الکتریکی ۱۳۵
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه/ فصل هشتم: دهانه چاه ۱۳۵
 آیین‌نامه ایمنی حفر دستی چاه/ فصل نهم: مقررات متفرقه ۱۳۶
 آیین‌نامه آموزش ایمنی کارفرمایان، کارگران و کارآموزان ۱۳۷
 آیین‌نامه آموزش ایمنی کارفرمایان، کارگران و کارآموزان/ فصل اول: تعاریف ۱۳۷
 آیین‌نامه آموزش ایمنی کارفرمایان، کارگران و کارآموزان/ فصل دوم: مقررات ۱۳۸
 دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه آموزش ایمنی کارفرمایان، کارگران و کارآموزان ۱۳۹
 آیین‌نامه به‌کارگیری مسئول ایمنی در کارگاه‌ها ۱۴۹
 آیین‌نامه به‌کارگیری مسئول ایمنی در کارگاه‌ها/ پیوست شماره ۱ (شرح وظایف مسئول ایمنی) ۱۵۱
 آیین‌نامه به‌کارگیری مسئول ایمنی در کارگاه‌ها/ پیوست شماره ۲ (شرایط صدور تأییدیه برای فعالیت مسئول ایمنی) ۱۵۱
 آیین‌نامه امور پیمانکاری ۱۵۲
 آیین‌نامه ایمنی امور پیمانکاری / فصل اول: تعاریف ۱۵۲
 آیین‌نامه ایمنی امور پیمانکاری / فصل دوم: مقررات ۱۵۳
 دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه ایمنی امور پیمانکاری ۱۵۴
 آیین‌نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی ۱۶۱
 آیین‌نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل اول: تعاریف ۱۶۱
 آیین‌نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل دوم: مقررات صدور، تمدید، تعلیق و ابطال پروانه صلاحیت ۱۶۱
 آیین‌نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل سوم: ارکان و تشکیلات ۱۶۲
 آیین‌نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل چهارم: رسیدگی به شکایات و تخلفات دارندگان پروانه صلاحیت ۱۶۳

آیین نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل پنجم: مقررات عمومی و تخصصی پروانه صلاحیت اشخاص حقیقی	۱۶۴
آیین نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل ششم: شرایط و ضوابط متقاضیان حقوقی	۱۶۵
آیین نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل هفتم: وظایف محوله اشخاص حقیقی و حقوقی	۱۶۵
آیین نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل هشتم: سایر مقررات	۱۶۶
دستورالعمل‌های حفاظتی و ایمنی کارگاه‌های ساختمانی (اقتیاس از نشریه شماره ۵۵ سازمان برنامه و بودجه)	۱۶۷
■ تسهیلات رفاهی کارکنان	۱۶۷
■ مشخصات و موارد کاربرد وسایل حفاظت فردی در کارگاه‌های ساختمانی	۱۶۸
فصل پنجم: ضوابط اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل	۱۷۹
ضوابط طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان	۱۷۹
ضوابط اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان مشمول قانون کار	۱۷۹
تطبیق وضع با طرح	۱۷۹
فصل ششم: قوانین و مقررات مرتبط با قانون کار	۱۸۴
قانون تشکیل شورای عالی اشتغال، مصوب ۱۳۷۷/۰۶/۰۱	۱۸۴
قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان، مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰	۱۸۵
قانون استفساریه تبصره ۱ ماده واحده قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان، مصوب ۱۳۹۶/۰۷/۰۲	۱۸۶
همتراز شدن شهرداران کلان‌شهرهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر با مقامات	۱۸۷
قانون کاهش ساعات کار بانوان شاغل دارای شرایط خاص، مصوب ۱۳۹۵/۰۶/۰۲	۱۸۷
قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت	۱۸۷
آیین‌نامه اجرایی قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت	۱۸۸
قانون تمدید قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت، مصوب ۱۳۸۶/۰۶/۰۵	۱۸۹
آیین‌نامه بازخرید مازاد کارکنان رسمی و غیر رسمی	۱۹۰
آیین‌نامه صدور پروانه مهارت فنی برای کارگران ماهر	۱۹۱
قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار	۱۹۲
قانون شوراهای اسلامی کار / فصل اول: کلیات	۱۹۲
قانون شوراهای اسلامی کار / فصل دوم: وظایف و اختیارات شورای اسلامی کار	۱۹۳
قانون شوراهای اسلامی کار / فصل سوم: مرجع تشخیص انحراف و انحلال شوراها	۱۹۴
قانون شوراهای اسلامی کار / فصل چهارم: قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار: مسائل کارگزینی	۱۹۵
آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار	۱۹۵
آیین‌نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار / فصل اول: کلیات	۱۹۵
آیین‌نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار / فصل دوم: نحوه انجام وظایف شورا	۱۹۶
آیین‌نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار / فصل سوم: امور داخلی شورا	۱۹۷
آیین نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار / فصل چهارم: موارد انحلال شورا	۱۹۸
آیین نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار / فصل پنجم: مقررات عمومی و تخصصی پروانه صلاحیت اشخاص حقیقی	۱۹۸
انحراف و انحلال شوراهای اسلامی کار	۱۹۸
آیین نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار / فصل ششم: مقررات مختلف	۲۰۰
آیین دادرسی کار، مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۰۷	۲۰۰
آیین دادرسی کار / فصل اول: اصول کلی	۲۰۰
آیین دادرسی کار / فصل دوم: صلاحیت	۲۰۱
آیین دادرسی کار / فصل سوم: وکالت	۲۰۲
آیین دادرسی کار / فصل چهارم: دادخواست	۲۰۲
آیین دادرسی کار / فصل پنجم: ابلاغ	۲۰۳
آیین دادرسی کار / فصل ششم: جلسه رسیدگی	۲۰۴
آیین دادرسی کار / فصل هفتم: ایرادهای رسیدگی	۲۰۵
آیین دادرسی کار / فصل هشتم: ادله اثبات دعوا	۲۰۶
آیین دادرسی کار / فصل نهم: رأی	۲۰۷
آیین دادرسی کار / فصل دهم: تجدید نظر خواهی	۲۰۸
آیین دادرسی کار / فصل یازدهم: سایر مقررات	۲۰۸
آیین دادرسی کار / فصل دوازدهم: دادرسی الکترونیکی	۲۰۹
نمونه قرارداد کار	۲۱۲
دستورالعمل شماره ۴۱ روابط کار، ابلاغیه مورخه ۱۳۹۴/۰۵/۱۷	۲۱۲
آیین نامه نحوه انعقاد قراردادهای مربوط به تعیین و پرداخت پاداش افزایش تولید	۲۱۵
فصل هفتم: قانون تأمین اجتماعی	۲۱۷
قانون تأمین اجتماعی	۲۱۷
فصل هشتم: قوانین و مقررات مرتبط با بیمه	۲۳۴
قوانین و مقررات مرتبط با بیمه	۲۳۴
قانون بیمه بیکاری، مصوب ۱۳۶۹/۰۶/۲۶	۲۳۴
آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری، مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۲	۲۳۷
قانون بیمه	۲۳۹
قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی	۲۴۲
آیین‌نامه اجرایی مواد ۳ و ۵ قانون بیمه‌های کارگران، مصوب ۱۳۸۹/۰۲/۱۹	۲۴۵
قانون بیمه اجباری کارگران ساختمانی، مصوب ۱۳۵۲/۰۸/۲۱	۲۴۸
قانون تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند	۲۴۹
قانون رفع موانع اجرایی قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی و نحوه مجازات متخلفان	۲۴۹
فصل نهم: ضوابط، الحاقات و اضافات	۲۵۰
ضوابط، الحاقات و اضافات	۲۵۰
نکاتی از قوانین و مقررات کار	۲۵۰
موارد مرتبط با حوادث ناشی از کار	۲۵۶
■ حادثه ناشی از کار	۲۵۶
■ اهمیت حوادث ناشی از کار	۲۵۶
■ علل حوادث ناشی از کار	۲۵۷

آیین نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل پنجم: مقررات عمومی و تخصصی پروانه صلاحیت اشخاص حقیقی	۱۶۴
آیین نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل ششم: شرایط و ضوابط متقاضیان حقوقی	۱۶۵
آیین نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل هفتم: وظایف محوله اشخاص حقیقی و حقوقی	۱۶۵
آیین نامه مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی / فصل هشتم: سایر مقررات	۱۶۶
دستورالعمل‌های حفاظتی و ایمنی کارگاه‌های ساختمانی (اقتیاس از نشریه شماره ۵۵ سازمان برنامه و بودجه)	۱۶۷
■ تسهیلات رفاهی کارکنان	۱۶۷
■ مشخصات و موارد کاربرد وسایل حفاظت فردی در کارگاه‌های ساختمانی	۱۶۸
فصل پنجم: ضوابط اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل	۱۷۹
ضوابط طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان	۱۷۹
ضوابط اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان مشمول قانون کار	۱۷۹
تطبیق وضع با طرح	۱۷۹
فصل ششم: قوانین و مقررات مرتبط با قانون کار	۱۸۴
قانون تشکیل شورای عالی اشتغال، مصوب ۱۳۷۷/۰۶/۰۱	۱۸۴
قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان، مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰	۱۸۵
قانون استفساریه تبصره ۱ ماده واحده قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان، مصوب ۱۳۹۶/۰۷/۰۲	۱۸۶
همتراز شدن شهرداران کلان‌شهرهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر با مقامات	۱۸۷
قانون کاهش ساعات کار بانوان شاغل دارای شرایط خاص، مصوب ۱۳۹۵/۰۶/۰۲	۱۸۷
قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت	۱۸۷
آیین‌نامه اجرایی قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت	۱۸۸
قانون تمدید قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت، مصوب ۱۳۸۶/۰۶/۰۵	۱۸۹
آیین‌نامه بازخرید مازاد کارکنان رسمی و غیر رسمی	۱۹۰
آیین‌نامه صدور پروانه مهارت فنی برای کارگران ماهر	۱۹۱
قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار	۱۹۲
قانون شوراهای اسلامی کار / فصل اول: کلیات	۱۹۲
قانون شوراهای اسلامی کار / فصل دوم: وظایف و اختیارات شورای اسلامی کار	۱۹۳
قانون شوراهای اسلامی کار / فصل سوم: مرجع تشخیص انحراف و انحلال شوراها	۱۹۴
قانون شوراهای اسلامی کار / فصل چهارم: قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار: مسائل کارگزینی	۱۹۵
آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار	۱۹۵
آیین‌نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار / فصل اول: کلیات	۱۹۵
آیین‌نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار / فصل دوم: نحوه انجام وظایف شورا	۱۹۶
آیین‌نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار / فصل سوم: امور داخلی شورا	۱۹۷

- ۲۷۴ ..... قوانین حاکمیتی مرتبط با کار
 ۲۷۴ ..... اصولی از قانون اساسی
 ۲۷۵ ..... موادی از قانون مدنی
 ۲۷۵ ..... موادی از قانون مسئولیت مدنی
 ۲۷۶ ..... موادی از قانون مجازات اسلامی
فصل دهم: پرسش و پاسخ
 ۲۷۷ ..... پرسش و پاسخ حقوق کار
 ۳۰۰ ..... پرسش و پاسخ قانون کار
 ۳۰۰ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش اول: مشمولین قانون کار
 ۳۰۲ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش دوم: قرارداد کار
 ۳۰۵ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش سوم: تعلیق قرارداد کار
 ۳۰۶ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش چهارم: خاتمه قرارداد کار
 ۳۰۷ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش پنجم: حق السعی و مزد و مزایا
 ۳۰۷ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش ششم: کمک هزینه‌های مسکن، خواربار، بن و عائله‌مندی
 ۳۱۰ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش هفتم: شرایط کار
 ۳۱۱ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش هشتم: مأموریت
 ۳۱۴ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش نهم: عیدی و پاداش
 ۳۱۶ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش دهم: ساعات کار و اضافه کاری
 ۳۱۷ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش یازدهم: نوبت کاری و شب کاری
 ۳۲۰ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش دوازدهم: تعطیلات و مرخصی‌ها
 ۳۲۱ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش سیزدهم: کارآموز و کارآموزی
 ۳۲۴ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش چهاردهم: کارهای فصلی
 ۳۲۶ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش پانزدهم: بیمه و بیمه بیکاری
 ۳۲۶ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش شانزدهم: شورای اسلامی کار
 ۳۲۹ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش هفدهم: مراجع حل اختلاف
 ۳۳۱ ..... پرسش و پاسخ قانون کار / بخش هجدهم: مراجع حل اختلاف
 ۳۴۶ ..... پرسش و پاسخ قانون تأمین اجتماعی
 ۳۴۶ ..... پرسش و پاسخ راجع به مستمری بازماندگان
 ۳۴۸ ..... پرسش و پاسخ راجع به بازنشستگی
 ۳۵۰ ..... پرسش و پاسخ راجع به کارفرمایان
 ۳۵۶ ..... پرسش و پاسخ راجع به تسهیلات سازمان تأمین اجتماعی
 ۳۵۸ ..... سؤالات چهار گزینه‌ای روابط کار و کارگری
 سؤالات آزمون‌های نظام مهندسی ساختمان در خصوص قوانین و مقررات
 ۳۶۴ ..... کار
فصل یازدهم: سؤالات آزمون‌های کارشناسی رسمی
 ۳۶۸ ..... سؤالات روابط کار و کارگری، آزمون سال ۱۳۸۱
 ۳۶۸ ..... سؤالات روابط کار و کارگری، آزمون سال ۱۳۸۴
 ۳۷۹ ..... سؤالات روابط کار و کارگری، آزمون سال ۱۳۸۵
 ۳۸۶ ..... سؤالات روابط کار و کارگری، آزمون سال ۱۳۸۵
 ۳۹۵ ..... منابع و مآخذ
 ۲۵۷ ..... ضربت تکرار حادثه (ضرب فراوانی)
 ضربت شدت حادثه (تعداد روزهای تلف شده در مقیاس هر هزار ساعت کار)
 ۲۵۸ ..... بررسی روش‌های طبقه‌بندی اطلاعات
 ۲۵۸ ..... ارسال گزارش حادثه به تأمین اجتماعی
 ۲۶۰ ..... افراد متفرقه و بروز حادثه در کارگاه
 ۲۶۰ ..... ایمنی
 ۲۶۱ ..... بازنشستگی و دعوی حوادث ناشی از کار
 ۲۶۱ ..... بررسی بیماری ناشی از کار
 ۲۶۱ ..... بررسی حوادث ناشی از کار توسط بازرسان کار
 ۲۶۱ ..... بیماری ناشی از کار و مرجع رسیدگی
 ۲۶۱ ..... بیمه مسئولیت مدنی در حوادث ناشی از کار
 ۲۶۱ ..... پرداخت هزینه‌های درمان کارگران حادثه دیده
 ۲۶۱ ..... تجزیه و تحلیل حوادث ناشی از کار
 ۲۶۱ ..... تعیین تقصیر حادثه
 ۲۶۱ ..... تعیین میزان دیه در حوادث ناشی از کار
 ۲۶۱ ..... تکلیف کارفرما در حادثه شغلی کارگاهی
 ۲۶۱ ..... حوادث ناشی از کار
 ۲۶۲ ..... حوادث ناشی از کار، در خصوص افراد کمتر از ۱۵ سال
 ۲۶۲ ..... خدمات درمانی کارگران دچار حادثه شغلی در حین کار
 ۲۶۲ ..... خطر در گستره علم ایمنی
 ۲۶۲ ..... درخواست بررسی حوادث ناشی از کار
 ۲۶۲ ..... ضربت تکرار حادثه (FREQUENCY RATE)
 ۲۶۲ ..... ضربت شدت حادثه (SEVERITY RATE)
 ۲۶۳ ..... کارفرمایان و مسائل ایمنی
 ۲۶۳ ..... گزارش بازرسان کار در حوادث ناشی از کار
 ۲۶۳ ..... گزارش حادثه و پزشکی قانونی
 ۲۶۳ ..... گزارش وقوع حادثه و مسئولیت مسئول ایمنی کارگاه
 ۲۶۳ ..... مرور زمان در حوادث ناشی از کار
 ۲۶۳ ..... مسئولیت کیفری در بروز حادثه
 ۲۶۳ ..... مهارت کارگر در تعیین میزان قصور در حوادث ناشی از کار
 ۲۶۳ ..... وسایل ایمنی و حوادث کارگاهی
 ۲۶۳ ..... مذاکرات قراردادهای دسته جمعی
 ۲۶۳ ..... حقوق کار
 ۲۶۴ ..... حق بیمه قراردادهای (بخشنامه ۱۴ جدید درآمد)
 ۲۶۵ ..... قراردادهای طرح‌های عمرانی
 ۲۶۵ ..... قراردادهای غیرعمرانی
 ۲۶۶ ..... حالت خاص قراردادهای غیرعمرانی
 ۲۶۷ ..... کسر حق بیمه از صورت وضعیت‌های پیمانکار
 ۲۶۸ ..... وظایف کارفرمایان در رابطه با بیمه قراردادهای
 ۲۶۹ ..... وظایف پیمانکاران در رابطه با بیمه قراردادهای
 ۲۶۹ ..... بخشنامه شماره ۱۴/۹ مورخه ۱۳۹۴/۱۰/۲۸
 ۲۷۲ ..... حق بیمه ساختمانی پروژه‌های مسکن مهر

بنیادِ سُخْن به نام حَقِ نِه

کَز هر چه به است نام حَقِ به

مولی امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السلام می فرمایند:

از فرصت‌های خوب استفاده کنید. آن‌ها مانند ابر زود گذرند.

پروردگار زمین و زمان، جا و مکان، سپهر و افلاک گردون را شاکر و سپاسگزاریم که منت نهاد و توفیق مضاعف عنایت فرمود تا در سایه الطاف لایزال الهی و توجهات و مدد ائمه اطهار علیهم السلام، نخستین ویرایش کتاب «درسنامه و پاسخننامه سؤالات آزمون‌های

کارشناسی رسمی، رشته روابط کار و کارگری»، مشتمل بر:

- قوانین و مقررات کار، تأمین اجتماعی و بیمه

- دستورالعمل‌های حفاظت فنی و ایمنی کار

- مباحث مربوط به مشاغل سخت و زیان‌آور

- تشکلهای صنفی کارگری و کارفرمایی

- مباحث مرتبط با حوادث ناشی از کار

- ضوابط طرح طبقه‌بندی مشاغل

- قوانین حاکمیتی

- پرسش و پاسخ

به انضمام نمونه سؤالات آزمون‌های کارشناسی رسمی دادگستری

را در آستانه آزمون کارشناسی رسمی آبان ماه سال ۱۴۰۲ مرکز، جهت استفاده؛

- داوطلبان آزمون‌های کارشناسی رسمی، رشته روابط کار و کارگری

- کارشناسان رسمی، رشته ناشی از کار و بهداشت حرفه‌ای

- کارشناسان رسمی، رشته روابط کار و کارگری

- کارشناسان رسمی، رشته امور بیمه

به رشته تحریر درآورده تا تقدیم جامعه هدف گردد.

امید است این درسنامه هم همچون سایر درسنامه‌های آزمون‌های کارشناسی رسمی، انتشارات نوآور

مورد توجه و اقبال مخاطبان عزیز و ارجمند، به‌ویژه داوطلبان آزمون‌های کارشناسی رسمی دادگستری

قرار گرفته و انگیزه لازم برای تأمل و دقت کافی در مباحث مرتبط با «روابط کار و کارگری» را در

جامعه بزرگ کارگری کشور عزیزمان فراهم سازد.

این اثر نیز همچون سایر کتب تألیفی مؤلف؛ بیش از هر چیز دیگری مدیون و وام‌دار هم‌راهی،

هم‌دلی، هم‌آوایی هم‌کاری و هم‌آهنگی ارزشمند و تأثیرگذار مجموعه تلاشگر و تأثیرگذار، نشر

نوآور است.

با الهام از آموزه‌های ملی و دینی بر خود فرض می‌دانیم از زحمات و تلاش‌های هدفمند همه

عزیزان تلاشگران انتشارات نوآور، از تولید تا توزیع و پخش؛ و به‌طور خاص از مدیریت عالی و فکور

آن مجموعه گرانسنگ و گرانبه‌تر، برادران ارجمند نصیرنیا، صمیمانه تقدیر و تشکر نمائیم.

و با این باور که حق نه تنها گرفتنی، بلکه دادنی و فراتر از آن نیز یاد گرفتنی است، به امید آن که

همه کارفرمایان حق و حقوق کارگران را شناخته و مراعات نمایند و تمام کارگران نیز به حق و حقوق

خویش آشنا بوده و جهت تحقق آنها مجراهای قانونی مدنظر داشته و به آن پای‌بند باشند.

مهر ماه سال ۱۴۰۲ خورشیدی / محمد عظیمی آقداش

نشر نوآور ضمن ارج نهادن و قدردانی از اعتماد شما به کتاب‌های این انتشارات، به استحضارتان می‌رساند که همکاران این انتشارات، اعم از مؤلفان و مترجمان و کارگروه‌های مختلف آماده‌سازی و نشر کتاب، تمامی سعی و همت خود را برای ارائه کتابی درخور و شایسته شما فرهیخته گرامی به کار بسته‌اند و تلاش کرده‌اند که اثری را ارائه نمایند که از حداقل‌های استاندارد یک کتاب خوب، هم از نظر محتوایی و غنای علمی و فرهنگی و هم از نظر کیفیت شکلی و ساختاری آن، برخوردار باشد.

با این وجود، علی‌رغم تمامی تلاش‌های این انتشارات برای ارائه اثری با کمترین اشکال، باز هم احتمال بروز ایراد و اشکال در کار وجود دارد و هیچ اثری را نمی‌توان الزاماً مبرا از نقص و اشکال دانست. از سوی دیگر، این انتشارات بنابه تعهدات حرفه‌ای و اخلاقی خود و نیز بنابه اعتقاد راسخ به حقوق مسلم خوانندگان گرامی، سعی دارد از هر طریق ممکن، به‌ویژه از طریق فراخوان به خوانندگان گرامی، از هرگونه اشکال احتمالی کتاب‌های منتشره خود آگاه شده و آن‌ها را در چاپ‌ها و ویرایش‌های بعدی رفع نماید.

لذا در این راستا، از شما فرهیخته گرامی تقاضا داریم در صورتی که حین مطالعه کتاب با اشکالات، نواقص و یا ایرادهای شکلی یا محتوایی در آن برخورد نمودید، اگر اصلاحات را بر روی خود کتاب انجام داده‌اید پس از اتمام مطالعه، کتاب ویرایش‌شده خود را با هزینه انتشارات نوآور، پس از هماهنگی با انتشارات، ارسال نمایید، و نیز چنانچه اصلاحات خود را بر روی برگه جداگانه‌ای یادداشت نموده‌اید، لطف کرده عکس یا اسکن برگه مزبور را با ذکر نام و شماره تلفن تماس خود به ایمیل انتشارات نوآور ارسال نمایید، تا این موارد بررسی شده و در چاپ‌ها و ویرایش‌های بعدی کتاب اعمال و اصلاح گردد و باعث هرچه پربارتر شدن محتوای کتاب و ارتقاء سطح کیفی، شکلی و ساختاری آن گردد.

نشر نوآور، ضمن ابراز امتنان از این عمل متعهدانه و مسئولانه شما خواننده فرهیخته و گرانقدر، به‌منظور تقدیر و تشکر از این همدلی و همکاری علمی و فرهنگی، در صورتی که اصلاحات درست و بجا باشند، متناسب با میزان اصلاحات، به رسم ادب و قدرشناسی، نسخه دیگری از همان کتاب و یا چاپ اصلاح‌شده آن و نیز از سایر کتب منتشره خود را به‌عنوان هدیه، به انتخاب خودتان، برایتان ارسال می‌نماید، و در صورتی که اصلاحات تأثیرگذار باشند در مقدمه چاپ بعدی کتاب نیز از زحمات شما تقدیر می‌شود.

همچنین نشر نوآور و پدیدآورندگان کتاب، از هرگونه پیشنهادها، نظرات، انتقادات و راه‌کارهای شما عزیزان در راستای بهبود کتاب، و هرچه بهتر شدن سطح کیفی و علمی آن صمیمانه و مشتاقانه استقبال می‌نمایند.

نشر نوآور

تلفن: ۲-۶۶۴۸۴۱۹۱

www.noavarpub.com

info@noavarpub.com

قانون کار^۱

قانون کار / فصل اول: تعاریف کلی و اصول

ماده ۱ (قانون کار): تبعیت از قانون کار

کلیه کارفرمایان، کارگران، کارگاه‌ها، مؤسسات تولیدی، صنعتی، خدماتی و کشاورزی مکلف به تبعیت از این قانون می‌باشند.

ماده ۲ (قانون کار): تعریف کارگر

کارگر از لحاظ این قانون کسی است که به هر عنوان در مقابل دریافت حق السعی اعم از مزد، حقوق، سهم سود و سایر مزایا به درخواست کارفرما کار می‌کند.

ماده ۳ (قانون کار): تعریف کارفرما

کارفرما شخصی است حقیقی یا حقوقی که کارگر به درخواست و به حساب او در مقابل دریافت حق السعی کار می‌کند. مدیران و مسئولان و به طور عموم کلیه کسانی که عهده‌دار اداره کار کارگاه هستند نماینده کارفرما محسوب می‌شوند و کارفرما مسئول کلیه تعهداتی است که نمایندگان مذکور در قبال کارگر به عهده می‌گیرند. در صورتی که نماینده کارفرما خارج از اختیارات خود تعهدی بنماید و کارفرما آن را نپذیرد در مقابل کارفرما ضامن است.

ماده ۴ (قانون کار): تعریف کارگاه

کارگاه محلی است که کارگر به درخواست کارفرما یا نماینده او در آنجا کار می‌کند، از قبیل مؤسسات صنعتی، کشاورزی، معدنی، ساختمانی، ترابری، مسافربری، خدماتی، تجاری، تولیدی، اماکن عمومی و امثال آنها. کلیه تأسیساتی که به اقتضای کار متعلق به کارگاه‌اند، از قبیل نمازخانه، ناهارخوری، تعاونی‌ها، شیرخوارگاه، مهدکودک، درمانگاه، حمام، آموزشگاه حرفه‌ای، قرائت‌خانه، کلاس‌های سوادآموزی و سایر مراکز آموزشی و اماکن مربوط به شورا و انجمن اسلامی و بسیج کارگران، ورزشگاه و وسایل ایاب و ذهاب و نظایر آنها جزء کارگاه می‌باشند.

ماده ۵ (قانون کار): مشمولین قانون کار

کلیه کارگران، کارفرمایان، نمایندگان آنان و کارآموزان و نیز کارگاه‌ها مشمول مقررات این قانون می‌باشند.

ماده ۶ (قانون کار): انتخاب شغل

بر اساس بند چهار اصل چهل و سوم و بند شش اصل دوم و اصول نوزدهم، بیستم و بیست و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اجبار افراد به کار معین و بهره‌کشی از دیگری ممنوع و مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهند بود و همه افراد اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و هر کس حق دارد شغلی را که به آن مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند.

اصل دوم قانون اساسی: جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به؛

۱) خدای یکتا (لااله الاالله) و اختصاص حاکمیت و تشریح به او و لزوم تسلیم در برابر امر او.

۲) وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین.

۱. قانون کار مشتمل بر ۲۰۳ ماده و ۱۲۱ تبصره، در تاریخ ۲ مهر ماه ۱۳۶۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و در تاریخ ۲۹ آبان ماه ۱۳۶۹ به تصویب نهائی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید.

۳) معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا.

۴) عدل خدا در خلقت و تشریح.

۵) امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلام.

۶) کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا، که از راه:

الف) اجتهاد مستمر فقهای جامع‌الشرایط بر اساس کتاب و سنت معصومین سلام‌الله‌علیهم‌اجمعین.

ب) استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها.

ج) نفی هر گونه ستم‌گری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری.

قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می‌کند.

اصل نوزدهم قانون اساسی: مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود.

اصل بیستم قانون اساسی: همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت و موازین اسلام برخوردارند.

اصل بیست‌وهشتم قانون اساسی: هر کس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند. دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید.

اصل چهل و سوم قانون اساسی: برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه‌کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می‌شود:

۱) تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.

۲) تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به‌منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه‌های خاص منتهی شود و نه دولت را به‌صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت‌های حاکم بر برنامه‌ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.

۳) تنظیم برنامه اقتصادی کشور به‌صورتی که شکل و محتوا و ساعت کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.

۴) رعایت آزادی انتخاب شغل، و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره‌کشی از کار دیگری.

۵) منع اصرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.

۶) منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه‌گذاری، تولید، توزیع و خدمات.

۷) استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.

۸) جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.

۹) تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند.

قانون کار / فصل دوم (قرارداد کار) / مبحث اول: تعریف قرارداد کار و شرایط اساسی انعقاد آن

ماده ۷ (قانون کار): تعریف قرارداد کار

قرارداد کار عبارت است از قرارداد کتبی یا شفاهی که به‌موجب آن کارگر در قبال دریافت حق‌السعی کاری را برای مدت موقت یا مدت غیرموقت برای کارفرما انجام می‌دهد.

تبصره ۱) حداکثر مدت موقت برای کارهایی که طبیعت آنها جنبه غیرمستمر دارد توسط وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۲) در کارهایی که طبیعت آنها جنبه مستمر دارد، در صورتی که مدتی در قرارداد ذکر نشود، قرارداد دائمی تلقی می‌شود.

تبصره ۳) قراردادهای مربوط به قانون کار در صورت کتبی بودن باید در فرم مخصوصی باشد که توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در چهارچوب قوانین و مقررات تهیه می‌شود و در اختیار طرفین قرار می‌گیرد. (الحاقیه مورخه ۱۳۹۴/۰۲/۰۱)

تبصره ۴) کارفرمایان موظفند به کارگران با قرارداد موقت به نسبت مدت کارکرد، مزایای قانونی پایان کار را به مأخذ هر سال یک ماه آخرین مزد پرداخت نمایند.^۱

ماده ۸ (قانون کار): نافذ بودن شروط قرارداد کار

شروط مذکور در قرارداد کار یا تغییرات بعدی آن در صورتی نافذ خواهد بود که برای کارگر مزایایی کمتر از امتیازات مقرر در این قانون منظور ننماید.

ماده ۹ (قانون کار): صحت قرارداد کار

برای صحت قرارداد کار در زمان بستن قرارداد رعایت شرایط ذیل الزامی است:

الف) مشروعیت مورد قرارداد.

ب) معین بودن موضوع قرارداد.

ج) عدم ممنوعیت قانونی و شرعی طرفین در تصرف اموال یا انجام کار مورد نظر.

تبصره) اصل بر صحت کلیه قراردادهای کار است، مگر آنکه بطلان آنها در مراجع ذیصلاح به اثبات برسد.

ماده ۱۰ (قانون کار): مشخصات قرارداد کار

قرارداد کار علاوه بر مشخصات دقیق طرفین، باید حاوی موارد ذیل باشد:

الف) نوع کار یا حرفه یا وظیفه‌ای که کارگر باید به آن اشتغال یابد.

ب) حقوق یا مزد مبنا و لواحق آن.^۲

ج) ساعات کار، تعطیلات و مرخصی‌ها.

د) محل انجام کار.

ه) تاریخ انعقاد قرارداد.

و) مدت قرارداد، چنانچه کار برای مدت معین باشد.

۱. ماده ۴۱ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۰۲/۰۱: اصلاحات زیر در قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۰۸/۲۹ و اصلاحات بعدی آن صورت می‌گیرد:

۱) دو تبصره به شرح زیر به ماده ۷ قانون، الحاق می‌شود:

«تبصره ۳) قراردادهای مربوط به قانون کار در صورت کتبی بودن باید در فرم مخصوصی باشد که توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در چهارچوب قوانین و مقررات تهیه می‌شود و در اختیار طرفین قرار می‌گیرد.

تبصره ۴) کارفرمایان موظفند به کارگران با قرارداد موقت به نسبت مدت کارکرد، مزایای قانونی پایان کار را به مأخذ هر سال یک ماه آخرین مزد پرداخت نمایند.»

۲) بند ذیل به عنوان بند (ح) به ماده ۱۰ قانون الحاق می‌شود:

«ح) شرایط و نحوه فسخ قرارداد (در مواردی که مدت تعیین نشده است)»

۳) بند زیر به عنوان بند (ز) به ماده ۲۱ قانون الحاق می‌شود:

«ز) فسخ قرارداد به نحوی که در متن قرارداد (منطبق با قانون کار) پیش‌بینی شده است.»

۴) متن زیر به عنوان بند (ح) به ماده ۲۱ قانون الحاق می‌شود:

«ح) به منظور جبران کاهش تولید ناشی از ساختار قدیمی، کارفرمایان می‌توانند بر مبنای نوآوری‌ها و فن‌آوری‌های جدید و افزایش قدرت رقابت‌پذیری تولید، اصلاح ساختار انجام دهند، در آن صورت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است طبق قرارداد سه جانبه (تشکل کارگری کارگاه، کارفرما و اداره تعاون و کار و رفاه اجتماعی محل) کارگران کارگاه را به مدت شش تا دوازده ماه تحت پوشش بیمه بیکاری قرار دهد و بعد از اصلاح ساختار، کارگران را به میزان ذکر شده در قرارداد سه جانبه به محل کار برگرداند و یا کارفرمایان می‌توانند مطابق مفاد ماده ۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده ۱۱۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۲/۰۵/۲۶ و اصلاحات بعدی آن و قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۰۶/۲۶ عمل کنند.»

۲. لواحق: ملحقات، ضامم، پیوست‌ها

ز) موارد دیگری که عرف و عادت شغل یا محل، ایجاب نماید.

ح) شرایط و نحوه فسخ قرارداد (در مواردی که مدت تعیین نشده است).

تبصره) در مواردی که قرارداد کار کتبی باشد قرارداد در چهار نسخه تنظیم می‌گردد که یک نسخه از آن به اداره کار محل و یک نسخه نزد کارگر و یک نسخه نزد کارفرما و نسخه دیگر در اختیار شورای اسلامی کار و در کارگاه‌های فاقد شورا در اختیار نماینده کارگر قرار می‌گیرد.

ماده ۱۱ (قانون کار): دوره آزمایشی کار

طرفین می‌توانند با توافق یکدیگر مدتی را به نام دوره آزمایشی کار تعیین نمایند در خلال این دوره هر یک از طرفین حق دارد، بدون اخطار قبلی و بی آنکه الزام به پرداخت خسارت داشته باشد، رابطه کار را قطع نماید. در صورتی که قطع رابطه کار از طرف کارفرما باشد وی ملزم به پرداخت حقوق تمام دوره آزمایشی خواهد بود و چنانچه کارگر رابطه کار را قطع نماید کارگر فقط مستحق دریافت حقوق مدت انجام کار خواهد بود.

تبصره) مدت دوره آزمایشی باید در قرارداد کار مشخص شود. حداکثر این مدت برای کارگران ساده و نیمه ماهر یک ماه و برای کارگران ماهر و دارای تخصص سطح بالا سه ماه می‌باشد.

ماده ۱۲ (قانون کار): تغییر حقوقی مالکیت و انتقال کارگاه

هر نوع تغییر حقوقی در وضع مالکیت کارگاه، از قبیل فروش یا انتقال به هر شکل، تغییر نوع تولید، ادغام در مؤسسه دیگر، ملی شدن کارگاه، فوت مالک و امثال اینها، در رابطه قراردادی کارگرانی که قراردادشان قطعیت یافته است مؤثر نمی‌باشد و کارفرمای جدید، قائم مقام تعهدات و حقوق کارفرمای سابق خواهد بود.

ماده ۱۳ (قانون کار): مقاطعه‌دهنده و مقاطعه کار

در مواردی که کار از طریق مقاطعه انجام می‌یابد، مقاطعه‌دهنده مکلف است قرارداد خود را با مقاطعه‌کار به نحوی منعقد نماید که در آن مقاطعه‌کار متعهد گردد که تمامی مقررات این قانون را در مورد کارکنان خود اعمال نماید.

تبصره ۱) مطالبات کارگر جزء دیون ممتازه بوده و کارفرمایان موظف می‌باشند بدهی پیمانکاران به کارگران را برابر رأی مراجع قانونی از محل مطالبات پیمانکار، من جمله ضمانت حسن انجام کار، پرداخت نمایند.

تبصره ۲) چنانچه مقاطعه‌دهنده بر خلاف ترتیب فوق به انعقاد قرارداد با مقاطعه‌کار بپردازد و یا قبل از پایان ۴۵ روز از تحویل موقت، تسویه حساب نماید، مکلف به پرداخت دیون مقاطعه‌کار در قبال کارگران خواهد بود.

قانون کار / فصل دوم (قرارداد کار) / مبحث دوم: تعلیق قرارداد کار

ماده ۱۴ (قانون کار): توقف انجام تعهدات قرارداد کار

چنانچه به واسطه امور مذکور در مواد آتی انجام تعهدات یکی از طرفین موقتاً متوقف شود، قرارداد کار به حال تعلیق در می‌آید و پس از رفع آنها قرارداد کار با احتساب سابقه خدمت (از لحاظ بازنشستگی و افزایش مزد) به حالت اول بر می‌گردد.

تبصره ۱) (اصلاحیه مورخه ۱۳۸۳/۱/۳۰): مدت خدمت نظام وظیفه شاغلین مشمول قانون کار یا شرکت داوطلبانه آنان در جبهه قبل از اشتغال و یا حین اشتغال جزو سوابق خدمتی آنان نزد سازمان تأمین اجتماعی محسوب می‌گردد. اعتبار مورد نیاز برای اجرای این قانون از محل دریافت میانگین حق بیمه دو سال آخر فرد بیمه‌شده تأمین می‌گردد.^۱

تبصره ۲) (اصلاحیه مورخه ۱۳۸۳/۱/۳۰): آن دسته از بیمه شدگانی که مشمول اصلاحیه تبصره ۲ ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام هستند به شرط آنکه خدمت نظام وظیفه خود را در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل طی نموده یا حضور داوطلبانه در جبهه داشته باشند سوابق خدمتی آنان جزء کارهای سخت و زیان‌آور محسوب می‌شود.

۱. مقاطعه: پیمان، پیمانکاری، کنترات، به عهده گرفتن انجام کاری پس از تعیین مزد.

۲. قانون استفساریه قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون کار و الحاق یک تبصره به آن، مصوب ۱۳۸۳

ماده واحده: آیا منظور قانون‌گذار در قانون اصلاح تبصره ماده ۱۴ قانون کار و الحاق یک تبصره به آن، مصوب ۱۳۸۳/۱/۳۰ شمول قانون مذکور، بر کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که به هر نحو به سازمان تأمین اجتماعی حق بیمه خود را می‌پردازند نیز بوده است یا خیر؟ نظر مجلس: بله، کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که حق بیمه به آن سازمان می‌پردازند نیز مشمول این قانون می‌باشند.

ماده ۱۵ (قانون کار): تعطیلی کارگاه محل کار

در موردی که به واسطه قوه قهریه و یا بروز حوادث غیرقابل پیش‌بینی که وقوع آن از اراده طرفین خارج است، تمام یا قسمتی از کارگاه تعطیل شود و انجام تعهدات کارگر یا کارفرما به‌طور موقت غیرممکن گردد، قراردادهای کار با کارگران تمام یا آن قسمت از کارگران که تعطیل می‌شود به حال تعلیق در می‌آید تشخیص موارد فوق با وزارت کار و امور اجتماعی است.

ماده ۱۶ (قانون کار): مرخصی بدون حقوق

قرارداد کارگرانی که مطابق این قانون از مرخصی تحصیلی و یا دیگر مرخصی‌های بدون حقوق یا مزد استفاده می‌کنند، در طول مرخصی و به مدت دو سال به حال تعلیق در می‌آید. (تبصره) مرخصی تحصیلی برای دو سال دیگر قابل تمدید است.

ماده ۱۷ (قانون کار): رفع توقیف

قرارداد کارگری که توقیف می‌گردد و توقیف وی منتهی به حکم محکومیت نمی‌شود در مدت توقیف به حال تعلیق در می‌آید و کارگر پس از رفع توقیف به کار خود باز می‌گردد.

ماده ۱۸ (قانون کار): توقیف کارگر

چنانچه توقیف کارگر به سبب شکایت کارفرما باشد و این توقیف در مراجع حل اختلاف منتهی به حکم محکومیت نگردد، مدت آن جزء سابقه خدمت کارگر محسوب می‌شود و کارفرما مکلف است علاوه بر جبران ضرر و زیان وارده که مطابق حکم دادگاه به کارگر می‌پردازد، مزد و مزایای وی را نیز پرداخت نماید.

(تبصره) کارفرما مکلف است تا زمانی که تکلیف کارگر از طرف مراجع مذکور مشخص نشده‌باشد، برای رفع احتیاجات خانواده وی، حداقل پنجاه درصد از حقوق ماهیانه او را به‌طور علی‌الحساب به خانواده‌اش پرداخت نماید.

ماده ۱۹ (قانون کار): خدمت نظام وظیفه

در دوران خدمت نظام وظیفه قرارداد کار به حالت تعلیق در می‌آید، ولی کارگر باید حداکثر تا دو ماه پس از پایان خدمت به کار سابق خود برگردد و چنانچه شغل وی حذف شده‌باشد در شغلی مشابه آن به کار مشغول می‌شود.

ماده ۲۰ (قانون کار): رفع تعلیق قرارداد کار

در هر یک از موارد مذکور در مواد ۱۵، ۱۶، ۱۷ و ۱۹ چنانچه کارفرما پس از رفع حالت تعلیق از پذیرفتن کارگر خودداری کند، این عمل در حکم اخراج غیرقانونی محسوب می‌شود و کارگر حق دارد ظرف مدت ۳۰ روز به هیأت تشخیص مراجعه نماید (در صورتی که کارگر عذر موجه نداشته باشد) و هرگاه کارفرما نتواند ثابت کند که نپذیرفتن کارگر مستند به دلایل موجه بوده‌است، به تشخیص هیأت مزبور مکلف به بازگرداندن کارگر به کار و پرداخت حقوق یا مزد وی از تاریخ مراجعه به کارگاه می‌باشد و اگر بتواند آن را اثبات کند به ازاء هر سال سابقه کار ۴۵ روز آخرین مزد به وی پرداخت نماید.

(تبصره) چنانچه کارگر بدون عذر موجه حداکثر ۳۰ روز پس از رفع حالت تعلیق، آمادگی خود را برای انجام کار به کارفرما اعلام نکند و یا پس از مراجعه و استنکاف کارفرما، به هیأت تشخیص مراجعه ننماید، مستعفی شناخته می‌شود که در این صورت کارگر مشمول أخذ حق سنوات به ازاء هر سال یک ماه آخرین حقوق خواهد بود.

قانون کار / فصل دوم (قرارداد کار) / مبحث سوم: خاتمه قرارداد کار

ماده ۲۱ (قانون کار): خاتمه قرارداد کار

قرارداد کار به یکی از طرق زیر خاتمه می‌یابد:

(الف) فوت کارگر

(ب) بازنشستگی کارگر

(ج) از کارافتادگی کلی کارگر

(د) انقضای مدت در قراردادهای کار با مدت موقت و عدم تجدید صریح یا ضمنی آن

(ه) پایان کار در قراردادهایی که مربوط به کار معین است.

(و) استعفای کارگر

(ز) فسخ قرارداد به نحوی که در متن قرارداد (منطبق با قانون کار) پیش‌بینی شده‌است.